

YNDISBÖRN

Normalt at hava yndisbørn

Gransking eftir ameríkanska sálarfrøðingin, Ellen Weber Libby, vísir, at tað er púra normalt at hava yndisbørn í barnaflokkinum. Í bókini The Favorite Child hevur Libby, sum er sálarfrøðingur og mamma at tveimum børnum, avdúkað granskingarúrslit, sum flestu foreldur kenna, men fá vilja kennast við.

Hon sigur, at fá vilja vera við, at tey hava yndisbarn ella yndisbørn, tí tað er tabu og kann geva sera ringa samvitsku. Tí svara flestu foreldur eisini, at tey halda eins nógv av øllum børnunum. Men tað er ein grundleggjandi treyt, at foreldur knýta seg tættari at ávísimum børnum, enn at øðrum.

Granskarin, mamman og sálarfrøðingurin vísir á, at børn eru ymisk, og at tey tiskil vekja ymsar kenslur í okkum. Í trý ár hevur hon gjørt kanningar um hetta áhuga-verða evnið, sum eingin tosar hart um.

Fyri Ellen Weber Libby eru tvær orsökir til at fara inn á hetta minufylta økið.

Fyri tað fyrsta er

hetta ein partur av veruleikanum, sum vit mugu fyrihalda okkum til, og fyri tað næsta ger vitan okkum klókari. Hóast tað kann tykjast sum ein trupulleiki, at foreldur hava yndisbørn – ella hóast tað kann tykjast beinleiðis skeivt – so er tað menniskjansligt. Vit eiga tí ikki at hava ringa samvitsku um hesar tankarnar og hesar kenslurnar.

Ellen Weber Libby vísir á, at eingin vaknar um morgunin og ger av, hvat barn skal vera yndisbarn tann dagin. Hetta er ikki ein tilvitað avgerð. Tvørturímóti hendir tað ótilvitað. Men tað er ein sannroynd, at tað hendir. Skulu vit fyrihalda okkum til tað og gera nakað við tað, mugu vit fyrst viðurkenna, at tað er so.

Granskingin hjá Libby hevur staðfest, at 80% av øllum foreldrum hava eitt yndisbarn.

Og bókini The Sibling Effect staðfestir: Tað eru helst 95% av øllum foreldrum, sum hava yndisbørn í barnaflokkinum. Hini fimm prosentini lúgva.

Flestu foreldur hava yndisbørn

– Menniskjum dámar best at vera saman við fólki, ið eru, eins og vit sjálvi eru. Tískil hava vit lættari við at fyrihalda okkum til tey børnini, ið hava eina persónsmensku, ið er lík okkara egnu. Í so máta ber til at tosa um yndisbørn, hóast orðið kanska ljóðar heldur negativt, sigur Ása Ellefsen, sálarfrøðingur

Eydna Skaale

– Tað snýr seg ikki um, hvørt vit elska eitt barn hægri enn eitt annað. Tað snýr seg als ikki um kærleika. Hetta snýr seg meiri um, at vit skilja betri tey børnini, sum líkjast okkum. Og at vit hava lættari við at vera saman við teimum fólkunum, sum líkjast okkum – eisini tá tað snýr seg um okkara egnu børn, greiðir Ása Ellefsen frá.

Ása Ellefsen er sálarfrøðingur. Hon er vaksin upp í einum systkinaflokk við átta børnum, hon eigur sjálv fyra børn og 12 ommubørn, og hon hevur mangan hugsað um spurningin við yndisbørnum bæði fakliga, men eisini í støðum í egnum lívi.

Tabu evni

Tað er tabu at tosa um, at foreldur hava yndisbørn. Tað ger man ikki. Men Ása Ellefsen heldur spurningin vera sera áhugaverdan og eisini týðningarmiklan at taka upp. Hon er vís í, at tað munnu vera mong foreldur, sum innast inni hava ampa av, at teimum dámar best at vera saman við ávísimum av sínum børnum, heldur enn øðrum.

Hon leggur tó dent á, at foreldur ikki eiga at hava ringa samvitsku av hesum, tí tað er púra natúrligt.

– Tað ljóðar sera negativt at siga, at foreldur hava »yndisbørn«. Tað ljóðar sum um, at foreldrini taka eitt barn framum hini børnini í øllum lívsins viðurskiftum, og at tey eru betri við eitt ávíst barn, enn við hini. Tað er tó ikki tað, eg sipi til.

Ása leggur dent á, at hetta ikki snýr seg um kærleikan til børnini. Tí flestu vælfungerandi foreldur eru eins góð við øll børnini.

– Men vit menniskju eru nú einaferð soleiðis, at vit koma lættast út av tí við teimum, sum líkjast okkum sjálvum. Og børnini eru

Ása Ellefsen, sálarfrøðingur

biologiskir skapningar. Tey kunnu arva persónsleikan frá mammuni ella frá pápanum. Og tað er natúrligt, at vit hava lættari við at skilja tey børnini, sum líkjast okkum sjálvum, heldur Ása.

Men eisini aldurin á barninum spælir inn, tá vit tosa um yndisbørn.

– Umframt persónsmenskuna hjá barninum, snýr hetta seg eisini um, at vit í ávís tíðarskeið í lívinum hava lættari við at rúma onkrum av børnunum. Yndisbarnið nýtist tí ikki vera tað sama alt lívið, greiðir Ása frá.

– Børnini fara ígjøgnum nógv ymisk tíðarskeið, sum tey vaksa upp. Tey fara ígjøgnum trossaldurin, har tey støðugt royna mørkini hjá foreldrunum, og seinni gerast tey tannáringar og kunnu vera ring at hava við at gera. Tá halda foreldrini tað kanska vera lættari at vera saman við hinum børnunum, sum ikki støðugt

bjóða foreldrunum av, sigur Ása og vísir samstundis á, at sum ymsu fasurnar hjá børnunum skifta, skiftir tað eisini, hvørjum foreldrini hava lættast at vera saman við í so máta.

Børnini eru so ymisk

Ása Ellefsen heldur, at tað man vera ymiskt, hvussu børnini uppliva hetta við yndisbørnunum.

– Summi børn eru sera tykkin. Tey taka sær alt nær, og kenna tey seg yvirsædd eina lítla løtu, kann tað ávirka teirra sjálvsálit. Onnur hava als ikki sama trupulleika, og taka sær tað als ikki nær, um foreldrini ikki hava stundir til tey eina løtu.

Tað, at børnini eru ymisk og hava ymsan tørv, ger eisini, at tey verða viðfarin ymiskt.

– Tað er ikki at gera mismun á børnunum, at vit fara ymiskt við teimum. Tvørturímóti eru vit som foreldur noydd at taka støðið

í barninum, og hvussu tað er. Tað nyttar ikki at klemma og kroysta eitt barn, sum ikki orkar fyri at verða klemmað og kroyst. Og øvugt ber heldur ikki til at lata vera við at klemma eitt barn, sum hevur tørv á tí, vísir Ása á.

Tað, at børnini eru ymisk, ger sostatt, at vit mugu fara við teimum á ymsan hátt.

– Vit uppdraga børnini alt eftir, hvussu vit sjálvi eru, men eisini eftir hvussu barnið er, og tað er bæði neyðugt og natúrligt.

Av tí, at evnið »yndisbørn« er bannað at tosa um, er ilt at vita, hvussu foreldur sum heild hava tað við hesum evninum. Men Ása metir, at tað munnu vera mong foreldur, sum hava ringa samvitsku um hesar kenslurnar og tankarnar, sum eingin tosar um.

– Eg eri sannførd um, at hetta er nakað, sum gevur foreldrum ringa samvitsku. Men tað skulu tey als ikki hava. Tvørturímóti. Tað er